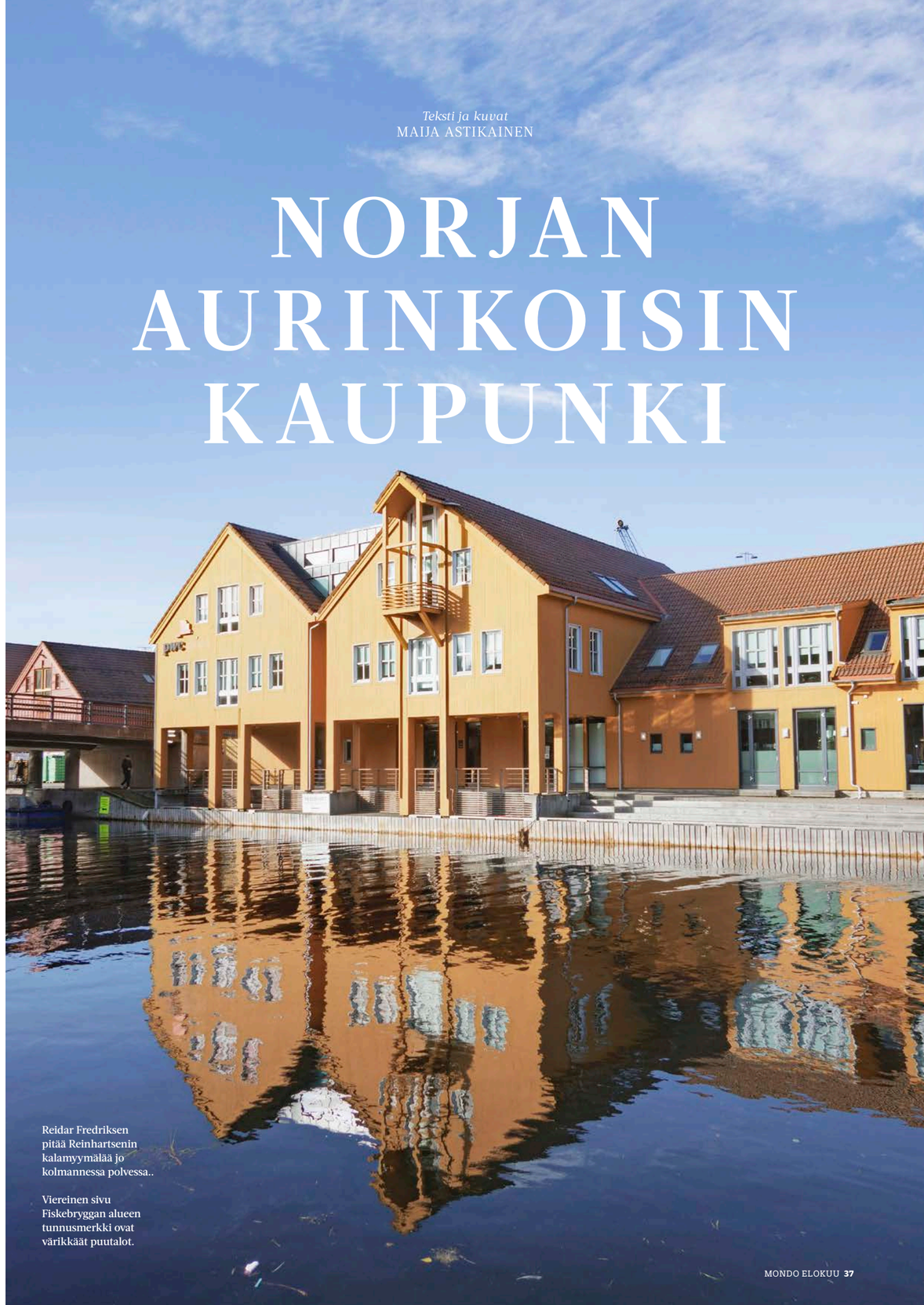

Kaikki norjalaiset tuntevat maan eteläosan Kristiansandin mukavana rantalomakohteena. Äskettäin kaupunkiin perustettiin komea nykytaiteen museo, ja nyt paikan maine kiirii jo maailmalla.

Teksti ja kuvat
MAIJA ASTIKAINEN

NORJAN AURINKOISIN KAUPUNKI

Reidar Fredriksen pitää Reinhartsenin kalamyymälää jo kolmannessa polvessa..

Viereinen sivu Fiskebryggan alueen tunnusmerkki ovat värikkäät puutalot.

◄ Vuonna 1641 perustetun Kristiansandin alkuperäinen ruutukaava on yhä tunnistettavissa keskustassa.

◄◄ Cocktailbaari Taar sijaitsee Posebyhavenin puutalokorttelissa.

AVA MERI AUKEAA EDESSÄMME, kun kiidämme vuonossa eteenpäin pienten saarten välistä. RIB-kumivene kiihtyy yli sadan kilometrin tuntivauhtiin. Meillä on yllä laskettelulasit ja pilkkihaalarit, ja ne tulevat tarpeeseen, kun pompimme aallokossa.

Etelä-Norjan Kristiansand on kaupunki, jota määrittää meri. Kaupungin satamasta lähtevät risteily- ja rahtilaivat sekä autolautat ovat tärkeä yhteys Keski-Eurooppaan. Vuonon tuhannet saaret ja hyvät kalansaaliit tarjoavat paikallisille sekä elinkeinoa että vapaa-ajan vieton mahdollisuuksia. Saaristoon voi lähteä veneilemään, melomaan tai ohjatulle kalastusretkelle.

Me olemme Nature Norway -yrityksen noin tunnin kestävällä venesafarilla, joka tarjoaa hyvän yleiskuvan alueesta. Samalla näkee kaupungin mereltä päin ja pääsee nauttimaan vauhdikkaasta menosta.

Kesäisin näillä vesillä riittää veneilijöitä, jotka haluavat osansa Etelä-Norjan saarten ja luotojen luontoelämyksistä. Nyt syksymmällä saaristo on hiljentynyt, ja veneilemme lähes itseksemme. Reitti kulkee saaristossa Grønningenin ja Oksøyn majakoiden ohi ja piipahtaa kapeassa Skibbusundetin salmessa Flekkerøyn saarella. Ohitamme kallioluotoja ja Herøyan saaren, joka oli aiemmin vähävaraisen väestön asuinpaikka. Nyt loma-asunnot siellä maksavat maltaita.

KIERROKSEN PÄÄTTEEKSI VENE LIPUU KRISTIANSANDIN uuden ylpeyden, Odderøyan rannalla sijaitsevan Kunstsilon ohi. Entiseen viljasiiloon rakennettu museo on nostanut kaupungin kansainvälisen taidemaailman kartalle. Sen ovat noteeranneet muun muassa *The New York Times* ja *Time*-lehti, joka nimesi Kunstsilon maailman parhaiden paikkojen joukkoon sen avaamisvuonna 2024.

Siilon 37-metrinen sisätila on vaikuttava, lähes katedraalia muistuttava kokonaisuus. Rakennus palkittiin jo 1930-luvulla funktionalistisesta arkkitehtuuristaan, ja se on saanut kokonaan uuden elämän taiteen tyyssijana. Museossa on yli 7 500 teosta, joista osa sisältyy maailman suurimpaan pohjoismaisen modernismin kokoelmaan Tangeniin. Kunstsilon vaihtuvissa näyttelyissä halutaan yhdistää nykyteoksia aiempaan taiteeseen, painottaen pohjoismaista näkökulmaa.

Kristiansandiin kannattaa tulla jo Kunstsilon takia, mutta kaupunki tarjoaa muutakin. Esimerkiksi museon vierestä löytyy suomalaisen ALA Architects -toimiston suunnittelema Kildenin kulttuuritalo, jonka puinen julkisivu on näyttävä. Talossa on tarjolla muun muassa konsertteja ja teatteria.

AIVAN VIERESTÄ LÖYTYVÄT MYÖS TEOLLISUUSSATAMAN tilalle rakennettu uusi Kanalbyenin asuinalue sekä punaisten ja keltaisten puutalojen värittämä entinen kalasatama-alue Fiskebrygga. Paikka kunnostettiin 1990-luvulla, ja nykyisin sen puusillat, kalakojut ja hyvät ravintolat muodostavat tunnelmallisen korttelin, johon sekä matkailijat että paikalliset saapuvat viettämään aikaa.

Vuodesta 1931 toiminut Reinhartsenin kalakauppa myy Fiskebryggassa vastapyydettyä kalaa ja muita mereneläviä. Puoti tarjoaa maisteluannoksiakin lähialueen saaliista.

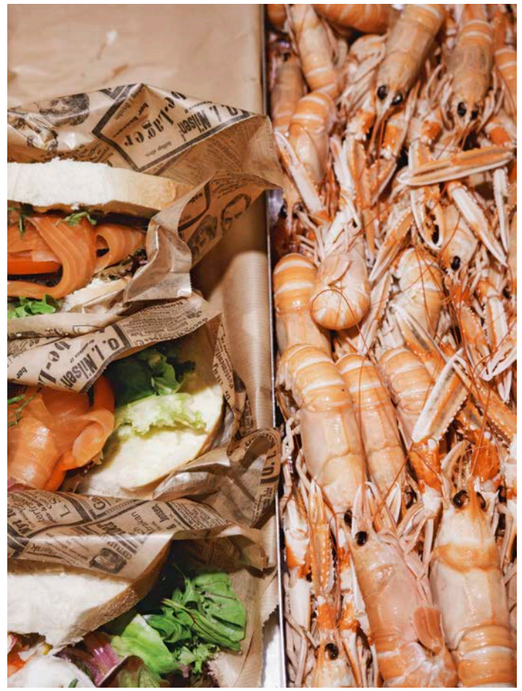
”Kristiansandissa on muutamia ruokia, joita täällä täytyy maistaa. Kalapihvit ovat suosittuja, ja lapset rakastavat niitä erityisesti”, kertoo kauppias **Reidar Fredriksen**.

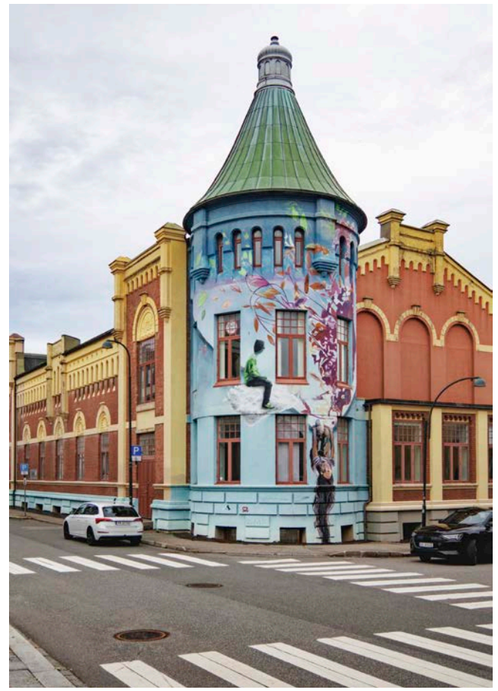

Kildenin kulttuuritalo sijaitsee Odderøyan saarella. Sen entiset satama- ja teollisuusalueet ovat nyt vapaa-ajanvieton ja asumisen keskuksia.

Kun Kunstsilo avautui,
Time-lehti nosti saman tien
Kristiansandin maailman
parhaiden paikkojen listalle.

Kunstsilo esittelee etenkin pohjoismaista taidetta. Näyttävä halli syntyi, kun alkuperäisen rakennuksen viljasiilojen alaosat leikattiin.

◀◀ Rannikkokaupungissa herkutellaan tietysti merenelävillä.

◀ Kristiansandista löytyy paljon katutaidetta. Musikkens Hus -taloon kuuluvan Tårnetin seinässä on Sedin Zunicin teos.

”Savustamme lohta, marinoimme sitä ja teemme perinteisiä tuotteita, joista olemme ylpeitä. Talvella käytän itse paljon turskaa kotiruuassa. Kylmänä vuodenaikana on ihanaa syödä lämmintä kalaa”, Fredriksen jatkaa.

Hän pitää Reinhartsenin myymälää jo kolmannessa polvessa vaimonsa **Sirenin** kanssa. ”Meri merkitsee minulle paljon enemmän kuin vain työtä. Olen kasvanut meren äärellä, se on osa kotiani. Käyn rannalla joka päivä kävelemässä, puhumassa puhelimessa tai vain katsomassa maisemaa.”

Pariskunta viettää myös vapaa-aikaansa merellä.

”Veneilemme vaimoni kanssa joka kesä yhdestä kolmeen viikkoa. Nukumme veneessä, kalastamme, käymme rannoilla ja seilaamme paikasta toiseen”, mies kertoo.

Maisteluannoksista kalapihvit nousevat myös meidän suosikiksemme. Erinomaisia ovat myös aivan tuoreet katkaravut, joiden kuoriminen käy hyvästä askartelusta.

Astetta hienompaa illallistunnelmaa löytyy Fiskebryggan alueella Hos Moi -ravintolasta, joka yhdistelee ranskalaisia ja aasialaisia vaikutteita. Uudempi tulokas on Kunstsilon Brasseri, jonka suuret ikkunat avautuvat kohti risteilysatamaa. Ravintola tekee annoksia paikallisista aineksista modernilla otteella, kuten vaikka ruijanpallas-sashimia merilevällä tai skagenleipää perunaröstillä.

KRISTIANSAND TUNNETAAN NORJAN AURINKOISIMPANA KAUpunkina, ja sen uimarannat ovat kesäisin täynnä elämää. Etenkin aivan keskustassa sijaitseva Bystranda on suosittu ranta. Meidän käydessämme on kuitenkin loppusyksy, ja sää on perinteisen pohjoismainen: harmaa ja tihkusateinen.

Maineikas Bystranda jää siis tällä reissulla väliin, ja suuntaamme kävelylle keskustaan, Kvadratureniin. Sen ruutukaavakadut on helppo hahmottaa. Täällä päätyy aina uudestaan keskeiselle kävelykatu Markensille, jonka varrelta löytyy suuri osa kaupoista ja ravintoloista. Keskustassa huomaa nopeasti olevansa Norjassa, sillä moni kulkee retkeilyvaatteissa aivan kaupungin ytimessäkin.

Kvadraturenin vieressä on vanhakaupunki Posebyen, yksi Norjan parhaiten säilyneistä puutaloalueista. Suuri osa sen valkoisista puurakennuksista selvisi suuresta vuoden 1892 tulipalosta, ja niiden väri kertoo paikallisesta historiasta. Valkoinen maali oli entisaikoina kalliimpaa kuin muut värit, ja maalaamalla talot valkeiksi haluttiin osoittaa varallisuutta ja menestystä.

POSEBYENIN REUNAMILTA, PIENELTÄ SISÄPIHALTA LÖYTYY kotoisa paikka, hapanjuurileipomo The Odd Bakery.

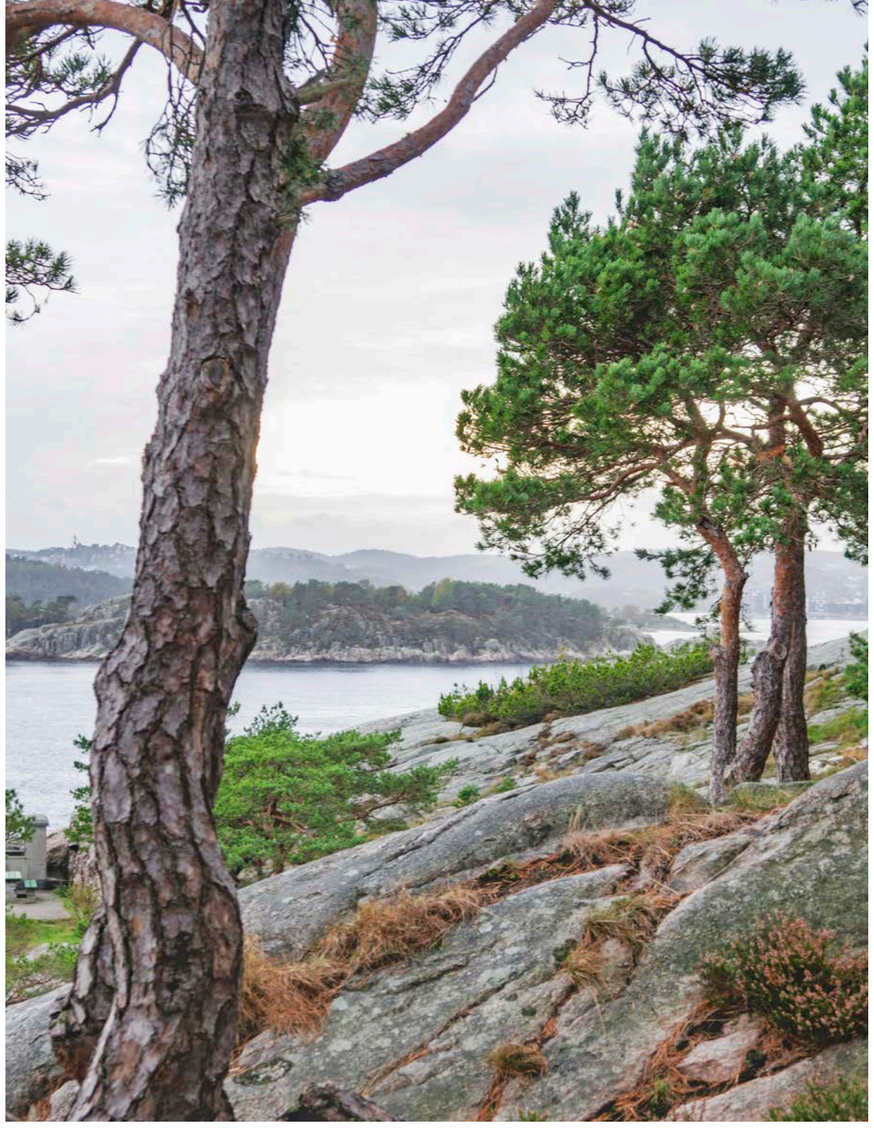
Maistelemme siellä paikallista erikoisuutta, *tolvøres*-pullaa, joka leivotaan täällä hapanjuureen kuten muutkin tuotteet. Herkun sisältä löytyy kermainen, kookoksinen vanukastäyte.

”Nimi Odd Bakery tulee siitä, että koetamme tehdä kaiken aina hieman eri tavalla kuin muut”, kertoo paikan pitäjä **Ørjan Toreid Eriksen**.

”Olemme olleet auki hieman yli neljä vuotta. Alussa emme tienneet mitä odottaa, mutta ensimmäisestä päivästä alkaen tämä on ollut suorastaan matkakohde. Koska emme sijaitse aivan keskustassa, ihmiset eivät eksy tänne vahingossa. He tietävät mihin tulevat.”

Leipomo on osa vanhaa puutalokorttelia Posebyhavenia, jossa on lisäksi käsityöläisten työtiloja ja pieniä puoteja. Kesäisin korttelin pihalla järjestetään konsertteja, jotka jatkuvat joskus yömyöhään.

▲ Kristiansandin satamassa punaiset ja keltaiset värit toistuvat niin Fiskebryggan rakennuksissa kuin satamakonteissa.

”Vaikka Kristiansand on kesäkaupunki, täällä alkaa olla yhä enemmän elämää muulloinkin”, leipuri kehuu.

▲ Ørjan Toreid Erikssen pitää Posebyhavenissa The Odd Bakery -leipomoa.

➤ Odderøyan saaren patikointipoluilta avautuu näkymiä merelle ja Kristiansandin satamaan.

”Nämä rakennukset ovat vanhoja, ja ne olivat oikeastaan aika huonokuntoisia. Edelleen kaikki on vähän *off*, mutta se tekee tunnelmasta myös rennomman”, Ørjan Toreid Eriksen kertoo hymyillen.

”Ylipäätään Kristiansandissa on hyvin rento meno. Tämä on täydellisen kokoinen paikka, ei liian iso eikä liian pieni. Jotkut saattaisivat kuvailla meitä jopa hitaiksi, ja talvisin kaupunki hidastuukin. Vaikka tämä on kesäkaupunki, niin täällä alkaa olla yhä enemmän elämää myös kesäkauden ulkopuolella”, hän kuvailee.

Leipomon vierestä löytyy vielä kotoisa kahvila-baarin yhdistelmä, jolla on eri nimi päivisin ja iltaisin. Päivällä Frænd tarjoaa kahvia, bageleita ja wrappeja, ja iltaisin paikka muuttuu Taar-cocktailbaariksi.

KRISTIANSANDIN KESKUSTAN VIERESSÄ SIJAITSEVA Odderøyan saari on tunnettu Kunstsilon lisäksi kaupunkilaisten omana ulkoilukeitaana. Saari kuului aiemmin Norjan puolustusvoimille, mutta se on ollut jo pitkään kaikkien käytettävissä oleva virkistysalue.

Odderøyalla toimii aktiivinen taiteilijayhteisö, jonka lisäksi saarella voi nähdä entisiä puolustusrakennuksia. Pohjoispäässä sijaitsee museosatama Odderøya museumshavn, jonka satamassa on näytillä vanhoja veneitä.

Saarta kiertävät polut johdattavat kallioille, joilta Kristiansandin merellisyys näkyy täydessä laajuudessaan. Näkymä avautuu ensin saaristoon, jossa kuljimme veneretkellä, ja seuraavaksi toiseen suuntaan kohti satamaa. Sen keltaiset ja punaiset värit toistuvat niin merikonteissa kuin Fiskebryggan rakennuksissa.

Täällä olisi mukava istuskella eväiden kanssa, nauttia merestä ja pulahtaa uimaan läheiseltä uimarannalta. Nyt kolea sää ei ole suotuisa tälle suunnitelmalle, mutta se tarkoittaa vain yhtä asiaa: tänne on tultava uudestaan. Ⓜ

KRISTIANSAND

Matka

Suomesta pääsee Kristiansandiin kätevimmin Norwegianin lentoyhteydellä (meno–paluu Helsingistä Oslon kautta Kristiansandiin alkaen noin 250 euroa). Oslosta voi matkustaa kaupunkiin myös junalla: matka kestää hieman alle viisi tuntia, ja lähtöjä on useita päivässä.

Halutessaan matkaa voi jatkaa Tanskaan, jonne kulkee Kristiansandin satamasta useita autolauttoja päivittäin. Kaupunki on kompakti, ja tärkeimpiin paikkoihin pääsee kävellen. Kristiansandin alueella voi liikkua myös bussilla. Lisätiedot koko seudusta, Kunstsilo-museosta ja busseista: *visitsorlandet.com*, *kunstsilo.no*, *akt.no*.

Majoitus

Radisson Blu Caledonien -hotelli sijaitsee aivan Kristiansandin keskustassa, ja paikasta voi tutkia kaupunkia helposti kävellen. Hotellin 13. kerroksessa on myös tyylikäs kattobaari, josta avautuu näkymä kaupungin yli. 2 hh alkaen noin 110 euroa.

